

ZAKON

O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI BILJA

("Sl. list RCG", br. 28/06 od 03.05.2006, 73/10 od 10.12.2010, 28/11 od 10.06.2011)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se zdravstvena zaštita bilja i biološke mjere za zaštitu bilja; mjere za sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i mjere za suzbijanje štetnih organizama na bilju, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom, kao i druga pitanja od značaja za zdravstvenu zaštitu bilja.

Član 2

Djelatnost zdravstvene zaštite bilja obuhvata:

- 1) zaštitu bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom od djelovanja štetnih organizama;
- 2) sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihovo suzbijanje sprovođenjem fitosanitarnih mjera;
- 3) otkrivanje i determinaciju štetnih organizama;
- 4) obezbjeđivanje uslova za optimalnu proizvodnju i promet bilja;
- 5) prognozno-izvještajne poslove;
- 6) zaštitu životne sredine od posljedica djelovanja štetnih organizama;
- 7) prikupljanje, čuvanje i razmjenu podataka i informacija;
- 8) stalni nadzor nad biljem tokom vegetacije, biljnim proizvodima u skladištu i biljnim proizvodima tokom prevoza;
- 9) praćenje štetnih organizama, procjenu rizika, upravljanje rizicima od štetnih organizama i njihovo suzbijanje, kao i sprovođenje bioloških mjera zdravstvene zaštite bilja;
- 10) nadzor nad uništenjem i širenjem organizama štetnih za bilje i biljne proizvode;
- 11) nadzor pri izvozu pošiljki bilja i biljnih proizvoda za koje druge zemlje postavljaju posebne fitosanitarne zahtjeve;
- 12) posebni nadzor nad štetnim organizmima, naročito fitosanitarni pregled, praćenje zdravstvenog stanja bilja i sistematsko istraživanje;
- 13) pregled bilja i biljnih proizvoda na teritoriji Crne Gore i izdavanje biljnih pasoša, fitosertifikata i drugih dokumenata;
- 14) sprovođenje fitosanitarnih mjera;
- 15) edukaciju i podizanje svijesti stanovništva o zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 16) obavljanje drugih poslova propisanih ovim zakonom.

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) bilje je živo bilje i njegovi djelovi, uključujući i sjeme:

a) živi djelovi bilja su:

- plodovi u botaničkom smislu, osim duboko zamrznutih;
- povrće, osim duboko zamrznutog;
- krtole, lukovice, gomolji, rizomi i drugi podzemni reproduktivni organi;
- rezano cvijeće;
- grane sa lišćem i iglicima;
- rezana stabla sa lišćem;
- listovi, lišće;
- kulture biljnih tkiva;
- živi polen;
- pupoljci, reznice i plemke;
- i svi ostali djelovi bilja u skladu sa zakonom;

b) sjeme, u botaničkom smislu, je sjeme namijenjeno sjetvi;

c) jestive gljive;

2) biljni proizvodi su proizvodi biljnog porijekla, neprerađeni ili jednostavno prerađeni, koji ne spadaju u bilje;

3) biljni pasoš je dokument kojim se potvrđuje da bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom, koji se premještaju na teritoriji Crne Gore (u daljem tekstu: Crna Gora), ispunjavaju fitosanitarne uslove utvrđene ovim zakonom i propisima donešenim na osnovu ovog zakona;

4) bilje namijenjeno sadnji je:

- bilje koje je posađeno, s namjerom da ostane posađeno ili da bude presađeno nakon unošenja,
- bilje koje nije posađeno u trenutku unošenja, ali je namijenjeno sadnji nakon unošenja;

5) biološka zaštita bilja je suzbijanje štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu primjenom živih prirodnih neprijatelja, antagonista ili konkurenata, njihovih produkata, kao i drugih organizama koji se mogu sami umnožavati;

6) držaoc bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom (u daljem tekstu: držaoc bilja) je fizičko ili pravno lice koje ih posjeduje ili se bavi proizvodnjom, preradom, obradom, skladištenjem, prodajom, distribucijom ili ih na drugi način koristi;

7) fitosanitarni sertifikat (u daljem tekstu: fitosertifikat) je uvjerenje o zdravstvenom stanju pošiljke bilja kojeg izdaje nadležni organ zemlje porijekla i prati pošiljku pri uvozu, izvozu ili tranzitu;

8) fitosertifikat za reeksport je uvjerenje o zdravstvenom stanju pošiljke bilja koje prati pošiljku bilja pri reeksportu, izdato od nadležnog organa zemlje izvoznice;

9) fitosanitarna mjera ili izjava je svaka mjera koja se sprovodi u cilju zdravstvene zaštite bilja od rizika prilikom unošenja, odnosno širenja štetnih organizama, kao i u cilju sprječavanja nastanka ili smanjivanja štete koju nanosi štetni organizam, preduzeta ili izrečena od organa uprave nadležnog za poslove zdravstvene zaštite bilja (u daljem tekstu: organ uprave), odnosno lica koja ovlasti organ uprave u vezi sa izdavanjem fitosertifikata ili fitosertifikata za reeksport;

10) fitosanitarni pregled je provjera isprava, identiteta i zdravstvenog stanja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, s namjerom da se utvrdi je li prisutan štetni organizam;

11) izvoz je iznošenje ili isporuka pošiljke bilja sa teritorije Crne Gore u drugu državu;

- 12) mjesto proizvodnje je zemljište ili grupa zemljišta koja su pojedinačna proizvodna jedinica sa svim pripadajućim objektima, mašinama i opremom;
- 13) objekti pod nadzorom su zemljišta, skladišta, objekti za preradu, ambalaža, transportna sredstva, kontejneri, zemlja ili bilo koja druga podloga u ili na kojima se biljke gaje ili drugi organizmi, predmeti ili materijali koji mogu da sadrže ili prenose štetne organizme zbog kojih treba sprovesti fitosanitarne mjere;
- 14) premještanje je svako prenošenje ili prevoženje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom van mjesta proizvodnje na teritoriji Crne Gore;
- 15) procjena rizika od štetnih organizama je biološka, naučna i ekonomska ocjena dokaza da li neki štetni organizam treba staviti pod obaveznu kontrolu, kao i o obimu fitosanitarnih mjera koje će se preduzeti;
- 16) pošiljka je određena količina bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koja se transportuje i koju prati fitosertifikat, druga isprava ili oznaka i može se sastojati od jedne ili više partija (lotova);
- 17) praćenje zdravstvenog stanja (monitoring) je proces trajne provjere fitosanitarnog stanja;
- 18) pošiljka bilja u tranzitu je pošiljka koja prolazi kroz Crnu Goru, a ne uvozi se u Crnu Goru i koja je predmet primjene zvanične procedure kojom se dokazuje da je ona izolovana, da nije podijeljena, pomiješana ili kombinovana sa drugim pošiljkama, niti prepakovana;
- 19) pošiljka bilja za reeksport je pošiljka bilja koja je uvezena u Crnu Goru, a potom izvezena bez izlaganja ili kontaminacije štetnim organizmima, koja se može skladištiti, dijeliti, kombinovati sa drugim pošiljkama ili prepakovati;
- 20) stalni nadzor je postupak prikupljanja i bilježenja podataka o prisustvu ili odsustvu štetnih organizama, na osnovu fitosanitarnog pregleda, praćenja zdravstvenog stanja, sistematskog istraživanja iz raspoloživih izvora;
- 21) sadnja ili sjetva je svaki postupak smještanja bilja sa namjerom da se osigura njegov kasniji rast, razmnožavanje i umnožavanje;
- 22) štetni organizam je vrsta, soj ili biotip biljaka, životinja i drugih patogenih organizama koji su štetni za bilje i biljne proizvode;
- 23) unošenje štetnih organizama je ulazak štetnog organizma u neko područje u kojem do tada nije bio prisutan ili je prisutan, ali nije široko rasprostranjen i u kojem se nalazi pod kontrolom;
- 24) uvoz je unošenje ili isporuka pošiljke bilja iz druge zemlje na teritoriju Crne Gore;
- 25) zemlja porijekla je:
- za bilje - zemlja u kojoj je bilje uzgajano;
  - za biljne proizvode - zemlja u kojoj je uzgajano bilje od kojeg su proizvedeni biljni proizvodi.
- 26) mjesto unošenja (point of entry) pošiljke bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom je granični prelaz na kojem je uspostavljen carinski nadzor (customs office of point of entry) i fitosanitarni inspekcijски nadzor (official body of point of entry) i to: aerodrom, luka, željeznički i drumski granični prelaz i pošta;
- 27) nadležni organ na krajnjem odredištu (official body of destination) je organ uprave gdje je i odredišni carinski organ;

28) odredišni carinski organ (customs office of destination) je organ uprave koji obavlja poslove utvrđene carinskim i drugim propisima na mjestu odredišta pošiljke bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom;

29) carinski dozvoljeno postupanje ili upotreba (customs-approved treatment or use) je postupanje ili upotreba pošiljke u skladu sa carinskim zakonom.

II OBAVLJANJE DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE BILJA

Član 4

Djelatnost zdravstvene zaštite bilja obavljaju:

- 1) nadležni organi državne uprave;
- 2) naučno-istraživačke ustanove koje imaju licencu i koje ovlasti organ uprave nadležan za poslove zdravstvene zaštite bilja (u daljem tekstu: ovlašćene ustanove);
- 3) privredna društva i preduzetnici koji ispunjavaju uslove i koji su registrovani za vršenje stručnih i tehničkih poslova u sprovođenju određenih fitosanitarnih mjera, u skladu sa zakonom (u daljem tekstu: pružaoci usluga) i koje ovlasti organ uprave;
- 4) držaoci bilja.

Član 5

Organ uprave odgovoran je za zdravstvenu zaštitu bilja u Crnoj Gori.

Organ uprave obavlja upravne i sa njima povezane stručne poslove koji se odnose na:

- 1) usklađivanje i praćenje obavljanja poslova zdravstvene zaštite bilja;
- 2) sprovođenje međunarodnih konvencija, ugovora i sporazuma iz oblasti zdravstvene zaštite bilja i razmjenu informacija sa državnim organima, organizacijama, ustanovama i drugim licima koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja;
- 3) učešće u međunarodnim organima i organizacijama u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 4) izvještavanje Evropske komisije o zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 5) pripremanje izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala u vezi sa pojavom i širenjem štetnih organizama, u skladu sa propisima, međunarodnim ugovorima i sporazumima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 6) izvršavanje poslova zdravstvene zaštite bilja;
- 7) organizovanje sprovođenja stalnog nadzora nad štetnim organizmima prema godišnjem programu fitosanitarnih mjera;
- 8) ocjenjivanje zdravstvenog stanja bilja u cilju utvrđivanja pojave i širenja štetnih organizama u državi i inostranstvu;
- 9) laboratorijska ispitivanja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom zbog dijagnostikovanja štetnih organizama sa Lista I.A, II.A, I.B i II.B;
- 10) procjenu rizika u slučaju pojave i determinacije novih štetnih organizama, izdavanje stručnih uputstava i mjera;
- 11) obavještanje država izvoznica o zadržanim pošiljkama bilja zbog neispunjavanja fitosanitarnih zahtjeva;
- 12) ograničavanje ili zabranu uvoza u Crnu Goru ili tranzita pojedinih biljnih vrsta preko teritorije Crne Gore;
- 13) pružanje stručne podloge za određivanje granice područja za koje je potrebno uspostaviti vanredni zdravstveni nadzor;

- 14) uspostavljanje i vođenje registra i evidencija;
- 15) pripremu programa preventivnih fitosanitarnih mjera koje se preduzimaju radi sprječavanja unošenja i širenja štetnih organizama i staranja o njihovom sprovođenju;
- 16) predlaganje sprovođenja mjera za sprječavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje štetnih organizama i usklađivanje njihovog sprovođenja;
- 17) nadzor nad vršenjem poslova od strane ovlaštenih lica;
- 18) obavještanje o pojavi, masovnoj pojavi i širenju štetnih organizama u zemlji i inostranstvu;
- 19) obavještanje javnosti o zdravstvenoj zaštiti bilja i izdavanje publikacija;
- 20) uspostavljanje i vođenje informacionog sistema u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 21) obavljanje fitosanitarnih pregleda;
- 22) izdavanje fitosertifikata;
- 23) druge poslove utvrđene zakonom.

Član 6

Držaoc bilja dužan je da:

- 1) radi otkrivanja pojave i sprječavanja širenja štetnih organizama obavezno pregleda gajeno bilje na površinama na kojima ih uzgaja (njiva, plantaža, rasadnik, bašta, zatvoreni prostor i sl.), samoniklo bilje, kao i biljne proizvode i objekte pod nadzorom, bilo da je njihov vlasnik ili ih na drugi način upotrebljava i postupa sa njima;
- 2) o svim novim i neuobičajenim pojavama ili sumnjama o prisustvu štetnih organizama obavijestiti organ uprave, odnosno druga lica koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja;
- 3) bez odlaganja preduzme mjere koje odredi organ uprave radi sprječavanja širenja, suzbijanja ili iskorjenjivanja štetnih organizama;
- 4) vodi evidenciju o preduzetim mjerama zaštite bilja.

Ako držaoc bilja ne sprovede mjere iz stava 1 tačka 3 ovog člana, organ uprave će o trošku držaoca bilja sprovesti mjere.

Radi blagovremenog upozoravanja držaoca bilja o pojavi štetnih organizama i davanja preporuka za njihovo suzbijanje obavljaju se izvještajno-prognozni poslovi prema godišnjem programu fitosanitarnih mjera.

Godišnji program iz stava 3 ovog člana koji naročito sadrži fitosanitarne mjere, nazive štetnih organizama i druge objekte nadzora, nosioce poslova i potrebna finansijska sredstva, utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Član 7

Organ uprave, ovlaštene ustanove, pružaoci usluga i držaoci bilja, radi blagovremenog otkrivanja štetnih organizama, izvješćavanja o njihovoj pojavi, širenju i suzbijanju dužni su vršiti stalni nadzor i saradivati na sprovođenju stalnog nadzora nad biljem, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom.

O svim novim i neočekivanim pojavama štetnih organizama, lica iz stava 1 ovog člana moraju, bez odlaganja, obavijestiti nadležnog inspektora, odnosno organ uprave. Obaveza obavješćavanja odnosi se i na sva lica koja po prirodi svog posla primijete ili posumnjaju na pojavu novih ili neočekivanih štetnih organizama.

Organ uprave nadležan za poslove šumarstva i pravna i fizička lica koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja u oblasti šumarstva dužni su postupati u skladu sa ovim zakonom i propisima iz oblasti šumarstva.

1. Štetni organizmi, bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom

Član 8

Štetni organizmi razvrstavaju se prema stepenu rizika za zdravlje bilja i biljnih proizvoda, kao i opstanku pojedinih biljnih vrsta i riziku nanošenja velikih ekonomskih šteta koje mogu prouzrokovati.

Štetni organizmi koji se smatraju naročito rizičnim po zdravlje bilja i biljnih proizvoda razvrstavaju se u sledeće liste:

- 1) Lista I.A i Lista II.A odnosi se na štetne organizme, bilje i biljne proizvode čije je unošenje i širenje zabranjeno na teritoriji Crne Gore;
- 2) Lista I.B i Lista II.B odnosi se na štetene organizme, bilje i biljne proizvode čije je unošenje i širenje zabranjeno u zaštićena područja.

Sadržaj lista iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 9

Bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom koji mogu biti nosioci štetnih organizama iz člana 8 stav 2 ovog zakona razvrstavaju se u sljedeće liste:

- 1) Lista III.A odnosi se na zabranu unošenja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom;
- 2) Lista III.B odnosi se na zabranu unošenja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom u određena zaštićena područja;
- 3) Lista IV.A odnosi se na posebne fitosanitarne zahtjeve koji moraju biti ispunjeni pri unošenju i premještanju bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom;
- 4) Lista IV.B odnosi se na posebne fitosanitarne uslove koji moraju biti ispunjeni prilikom unošenja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom u određena zaštićena područja i premještanju unutar tih područja;
- 5) Lista V.A odnosi se na bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom koji moraju biti pregledani prije premještanja i obuhvata:
  - Lista V.A.I odnosi se na bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom koji moraju biti pregledani prije premještanja unutar Crne Gore i koje mora pratiti biljni pasoš;
  - Lista V.A.II odnosi se na bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom koji moraju biti pregledani prije unošenja u određena zaštićena područja i premještanja unutar tih područja i koje mora pratiti biljni pasoš za određeno zaštićeno područje;
- 6) Lista V.B odnosi se na bilje, biljne proizvode i objekti pod nadzorom koji moraju biti pregledani prije unošenja i obuhvata:
  - Lista V.B.I odnosi se na bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom koji moraju biti pregledani prilikom unošenja i kojima se mogu prenijeti štetni organizmi značajni za teritoriju Crne Gore;
  - Lista V.B.II odnosi se na bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom koji moraju biti pregledani prilikom unošenja u određena zaštićena područja i kojima se mogu prenijeti štetni organizmi značajni za ta zaštićena područja;

7) Lista VI se odnosi na bilje i biljne proizvode za koje se mogu propisati posebni postupci.

Detaljan sadržaj lista iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Liste iz čl. 8 i 9 ovog zakona objavljuju se u "Službenom listu Crne Gore".

Član 10

Radi sprječavanja unošenja i širenja štetnih organizama sprovodi se stalni nadzor nad biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima pod nadzorom, kao i fitosanitarne mjere utvrđene ovim zakonom.

Fitosanitarne mjere se primjenjuju u obimu koji je neophodan da se zaštiti zdravstveno stanje bilja i kojima se ne ograničava promet.

Fitosanitarne mjere se pripremaju, donose i mijenjaju u skladu sa međunarodnim standardima, smjernicama i preporukama, naučnim principima i činjenicama koje se odnose na zdravstvenu zaštitu bilja i ekonomsku opravdanost. U slučaju da ne postoje međunarodne fitosanitarne smjernice, preporuke i standardi ili da one ne mogu da zadovolje potrebni nivo zdravstvene zaštite bilja, utvrđuju se fitosanitarne mjere koje moraju biti naučno opravdane i zasnovane na principima procjene i upravljanja rizikom. Prilikom procjene rizika iz stava 3 ovog člana uzeće se u obzir:

- 1) raspoloživi naučni podaci;
- 2) procesi i načini proizvodnje;
- 3) metode inspeksijskog nadzora, uzorkovanja i testiranja;
- 4) rasprostranjenost određenih štetnih organizama;
- 5) postojanje područja bez štetnih organizama;
- 6) uslovi u životnoj sredini;
- 7) karantinski ili drugi postupak.

Upravljanje rizikom uključuje razmatranje ekonomske opravdanosti u smislu gubitka u proizvodnji ili prodaji u slučaju unošenja i širenja štetnih organizama, troškovi njihovog suzbijanja ili iskorjenjivanja, kao i ekonomsku isplativost alternativnih pristupa umanjenju rizika.

Fitosanitarne mjere u drugoj zemlji smatraju se ekvivalentnim mjerama Crne Gore, ako druga zemlja pokaže na objektivan način da njene mjere postižu isti ili viši nivo zdravstvene zaštite bilja u odnosu na nivo koji se u Crnoj Gori zahtijeva.

Član 11

Ako držaoc bilja ili drugo lice uoči na bilju, biljnim proizvodima ili objektima pod nadzorom novu i neuobičajenu pojavu štetnih organizama ili posumnja na prisustvo štetnih organizama sa Liste I.A ili Liste II.A, a za zaštićeno područje sa Liste I.B ili II.B dužano je odmah obavijesti nadležnog inspektora, odnosno organ uprave.

U slučaju sumnje na prisustvo štetnih organizama iz stava 1 ovog člana nadležni inspektor uzima uzorak i dostavlja ga na laboratorijsku analizu radi utvrđivanja prisustva štetnih organizama.

Laboratorija je dužna da rukuje uzorkom na način koji će obezbijediti identitet uzorka i uslove za sprječavanje rizika od širenja štetnih organizama.

Laboratorija je dužna da vodi evidenciju uzoraka, čuva i dostavlja podatke o izvršenim analizama na propisan način.

Laboratorijske analize iz stava 2 ovog člana može da obavlja ovlašćena fitosanitarna laboratorija koja ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme. Način rukovanja uzorkom, kao i način vođenja evidencije uzoraka, čuvanja i dostavljanje podataka o izvršenim analizama i bliže uslove iz stava 5 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 12

Ako se utvrdi prisustvo štetnih organizama sa Liste I.A i II.A, odnosno u zaštićenom području sa Liste I.B i II.B ili prisustvo štetnih organizama koji nijesu utvrđeni listama, organ uprave naložiće sprovođenje odgovarajućih fitosanitarnih mjera u cilju sprječavanja širenja ili u cilju suzbijanja štetnih organizama, kao što su tretiranje, uništavanje ili drugačije uklanjanje štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili objekata pod nadzorom na kojima je utvrđeno prisustvo štetnih organizama.

U slučaju prisustva štetnih organizama iz stava 1 ovog člana držaoc bilja dužan je da zaštiti bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom od štetnih organizama i spriječi dodir sa drugim biljem, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom na koje se štetni organizmi mogu prenijeti.

Obim prisustva štetnih ogranizama utvrđuje organ uprave.

Organ uprave obavještava držaoce bilja i ovlašćena lica o pojavi i riziku od štetnih organizama i upoznaje ih sa mjerama za sprječavanje širenja štetnih organizama.

Fitosanitarne mjere iz člana 10 ovog zakona, kao i mjere iz stava 1 ovog člana i način obavještavanja iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Način pripremanja, donošenja i mijenjanja predloženih i hitnih fitosanitarnih mjera, kao i način notifikacije u skladu sa obavezama preuzetim odgovarajućim međunarodnim sporazumima bliže propisuje Ministarstvo.

Član 13

Organ uprave vodi evidenciju i čuva podatke i nalaze o pojavama štetnih organizama, o stalnom nadzoru nad štetnim organizmima, radi pružanja informacija na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Sadržaj, oblik i način vođenja evidencije iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Zabranjeno je neovlašćeno davati ili objavljivati podatke o prvoj pojavi štetnih organizama u Crnoj Gori sa Liste I.A i II.A bez odobrenja organa uprave.

Način davanja i objavljivanja podataka iz stava 3 ovog člana bliže utvrđuje Ministarstvo.

Član 14

Posebni nadzor je postupak sistematskog prikupljanja i čuvanja podataka o prisustvu štetnih organizama koji uključuje inspekcijske preglede, praćenje zdravstvenog stanja bilja i sistematskog istraživanja na područjima u kojima su štetni organizmi prisutni ili postoji rizik od prisustva ili nijesu prisutni.

Način vršenja, nosioce i vršioce posebnog nadzora i štetne organizme radi kojih se obavlja posebni nadzor određuje Ministarstvo godišnjim programom.

Kada se posebnim nadzorom utvrdi prisustvo štetnih organizama, organ uprave, odnosno nadležni inspektor utvrdiće mjesto prisustva i zavisno od vrste štetnog organizma narediti odgovarajuće fitosanitarne mjere i obavijestiti držaoca bilja na čijem je posjedu utvrđeno prisustvo štetnog organizma.

Naređene fitosanitarne mjere sprovodiće se sve dok postoji rizik od štetnih organizama. Granice područja iz stava 1 ovog člana, mjere za otkrivanje, sprječavanje širenja i mjere suzbijanja štetnih organizama, uslove za prestanak naređenih mjera i način obavještanja držaoca bilja utvrđuje Ministarstvo.

Član 15

Zaštićenim područjem može se proglasiti područje u kojem jedan ili više štetnih organizama, koji su odomaćeni u jednom ili više područja Crne Gore, nijesu nikada bili prisutni ili odomaćeni iako postoje povoljni uslovi za njihovo odomaćivanje u tom području i u kojem, pri povoljnim ekološkim uslovima, za pojedine kulture, postoji rizik da se određeni štetni organizmi odomaće i pored činjenice da ti organizmi nijesu nikada bili prisutni ili odomaćeni u Crnoj Gori.

Smatra se da je štetni organizam odomaćen u nekom području, ako je poznato da je u njemu prisutan i da se u tom području nijesu sprovodile fitosanitarne mjere za njegovo iskorjenjivanje ili su se takve mjere sprovodile najmanje dvije godine uzastopno i pokazale se neefikasnim.

U zaštićenom području, organ uprave će obezbijediti sprovođenje redovnih i sistematskih istraživanja radi utvrđivanja mogućeg prisustva štetnih organizama zbog kojih je to područje proglašeno zaštićenim.

Zaštićena područja iz stava 1 ovog člana, bliže uslove za sistematska istraživanja u granicama zaštićenog područja i listu zaštićenih područja utvrđuje Ministarstvo.

2. Zabrane i ograničenja

Član 16

Zabranjeno je unošenje i širenje na teritoriji Crne Gore štetnih organizama sa Liste I.A i njihovo širenje biljem, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom.

Zabranjeno je unošenje i širenje na teritoriju Crne Gore bilja i biljnih proizvoda sa Liste II.A ako su na njima prisutni štetni organizmi sa te liste i njihovo širenje biljem, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom.

Zabranjeno je unošenje u zaštićeno područje i širenje unutar zaštićenog područja:

- 1) štetnih organizama sa Liste I.B,
- 2) bilja i biljnih proizvoda sa Liste II.B, ako su na njima prisutni štetni organizmi navedeni u toj listi.

Zabranjeno je unošenje i širenje štetnih organizama na teritoriju Crne Gore:

- za koje se sumnja da mogu biti štetni za bilje ili biljne proizvode, a ne nalaze se na listama I.A, I.B, II.A i II.B;

- za koje se sumnja da mogu biti štetni za bilje ili biljne proizvode, koji se nalaze na listama II.A i II.B ako su prisutni na drugom bilju ili biljnim proizvodima (koji se ne nalaze na listama);

- koji se nalaze na listama I.A, I.B, II.A i II.B, a koji su u izolovanom stanju i mogu biti štetni za bilje i biljne proizvode.

Mjere sprječavanja ili ograničavanja unošenja i širenja štetnih organizama iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, organ uprave može dozvoliti unošenje bilja na kojem je utvrđen nizak nivo prisustva štetnih organizama sa Liste I.A i II.A, pod uslovom da ono

nije namijenjeno sadnji i sjetvi ili ako su na osnovu procjene rizika od štetnih organizama za pojedino bilje namijenjeno sadnji i sjetvi utvrđene granice tolerancije za štetne organizme sa Liste II.A odjeljak II.

Bliže uslove i granice tolerancije za unošenja bilja iz stava 6 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 17

Zabranjeno je unošenje na teritoriju Crne Gore bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste III.A, ako potiču iz zemalja navedenih u toj listi.

Zabranjeno je unošenje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste III.B u određena zaštićena područja iz te liste.

Izuzetno od st.1 i 2 ovog člana, pod uslovom da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, organ uprave može dozvoliti unošenje bilja i biljnih proizvoda sa Liste III.A, odnosno bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste III.B, ako su uzgajani, proizvedeni ili su se koristili u pograničnom području susjedne zemlje radi upotrebe na obližnjim lokacijama u graničnom području Crne Gore.

U rješenju kojim se dozvoljava unošenje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz stava 3 ovog člana obavezno se navodi naziv lokacije i ime korisnika.

Bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom iz stava 3 ovog člana mora pratiti pisani dokaz o mjestu njihovog porijekla.

Bliže uslove za unošenje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz stava 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 18

Zabranjeno je unošenje i premještanje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste IV.A, ako ne ispunjavaju propisane fitosanitarne uslove iz te liste.

Zabranjeno je unošenje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom u određena zaštićena područja sa Liste IV.B i premještanje unutar tih područja, ako ne zadovoljavaju propisane fitosanitarne uslove iz te liste.

Izuzetno od st.1 i 2 ovog člana, pod uslovom da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, organ uprave može dozvoliti unošenje bilja i biljnih proizvoda sa Liste IV.A i Liste IV.B i kad ne zadovoljavaju posebne fitosanitarne uslove, ako su uzgajani, proizvedeni ili su se koristili u pograničnom području susjedne zemlje radi upotrebe na obližnjim lokacijama u graničnom području Crne Gore.

U rješenju kojim se dozvoljava unošenje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz stava 3 ovog člana obavezno se navodi naziv lokacije i ime korisnika.

Bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom iz stava 3 ovog člana mora pratiti pisani dokaz o mjestu njihovog porijekla.

Zabrana iz st. 1 i 2 ovog člana ne odnosi se na male količine bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, uključujući prehrambene proizvode i hranu za stoku, ako ih vlasnik ili primalac namjerava koristiti za neindustrijske i nekomercijalne svrhe ili se koriste tokom putovanja, uz uslov da nema rizika za širenje štetnih organizama.

Bliže uslove za unošenje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz stava 3 ovog člana, kao i male količine za pojedine vrste bilja i biljnih proizvoda utvrđuje Ministarstvo.

Član 19

Izuzetno od čl. 16 st. 1 do 3; 17 st. 1 i 2 i 18 st. 1 i 2 ovog zakona, dozvoljeno je, ako su ispunjeni propisani uslovi, uvoz i premještanje štetnih organizama sa Liste I.A, II.A, I.B i II.B, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste III.A, III.B, IVA i IVB, ako:

- 1) imaju dozvolu za unošenje;
  - 2) ako se upotrebljavaju za oglede, naučna istraživanja ili za rad u selekciji bilja.
- Uslove, način izdavanja i sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Evidenciju o dozvolama iz čl. 16 stav 6, 17 stav 3, 18 stav 3 i 19 stav 2 ovog zakona vodi organ uprave.

Član 20

Radi sprječavanja unošenja i širenja štetnih organizama i njihovog suzbijanja u Crnoj Gori, Ministarstvo može da:

- 1) zabrani na određenom području gajenje pojedinih vrsta, sorti ili klonova biljaka;
- 2) zabrani ili ograniči uvoz u Crnu Goru ili tranzit pojedinih biljnih vrsta preko teritorije Crne Gore;
- 3) zabrani ili ograniči premještanje pojedinih biljnih vrsta na teritoriji Crne Gore;
- 4) odredi granice područja pod posebnim ili vanrednim nadzorom;
- 5) naredi i druge hitne mjere u skladu sa ovim zakonom.

3. Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika, distributera i skladištara bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom

Član 21

Proizvodnjom, preradom, uvozom, skladištenjem i distribucijom bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste V.A i V.B mogu se baviti privredna društva, odnosno druga pravna lica i preduzetnici koji su registarovani za obavljanje tih djelatnosti i koji su upisani u Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika, distributera i skladištara bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom (u daljem tekstu: Registar).

Član 22

Upis lica u Registar iz člana 21 ovog zakona obavezan je za:

- 1) proizvođače, prerađivače, distributere i skladištare bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste V.A;
- 2) uvoznike bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste V.B;
- 3) proizvođače određenih vrsta bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koji nijesu sa Liste V.A i vlasnike sabirnih skladišta i distributivnih centara u proizvodnom području.

Član 23

Lica iz člana 22 ovog zakona moraju imati odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja koje je stručno osposobljeno.

Stručno osposobljavanje odgovornog lica sprovodi organ uprave na osnovu programa o stručnom osposobljavanju odgovornog lica.

Program i način stručnog osposobljavanja utvrđuje se propisom Ministarstva. Registar vodi organ uprave.

Lica iz člana 22 ovog zakona koja prestanu da ispunjavaju uslove za upis u Registar utvrđene ovim zakonom brišu se iz Registra.

Bliže uslove za upis u Registar, sadržaj i način vođenja Registra, oblik, sadržaj i način podnošenja zahtjeva za upis u Registar i vrste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz člana 22 tačka 3 ovog zakona utvrđuje Ministarstvo.

Član 24

Lica iz člana 22 ovog zakona dužna su, naročito da:

- 1) vode detaljnu evidenciju o proizvodnji, preradi i prometu bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, koje kupuju za skladištenje, sadnju na imanju, preradu ili premještanje na drugo mjesto;
- 2) vode i redovno dopunjavaju plan mjesta gdje se bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom gaje, prerađuju, skladište, čuvaju i upotrebljavaju;
- 3) obavljaju redovne vizuelne zdravstvene preglede na propisan način;
- 4) odmah obavijeste organ uprave, odnosno nadležnog inspektora o svim neuobičajenim pojavama i povećanom obimu štetnih organizama, simptomima ili drugim promjenama na bilju, kao i o proizvodnji i pojavi zabranjenih biljnih vrsta;
- 5) prijave organu uprave sve promjene podataka koji se vode u Registru;
- 6) svake godine prijave organu uprave, odnosno nadležnom inspektor obim i mjesto proizvodnje, odnosno prerade bilja i biljnih proizvoda;
- 7) saraduju sa organom uprave i nadležnim inspektorom u sprovođenju zdravstvene zaštite bilja;
- 8) čuvaju dokumentaciju najmanje godinu dana.

Način vođenja evidencije, vršenja zdravstvenog pregleda, rokove za dostavu promjene podataka koji se vode u Registru i prijavu mjesta i obima proizvodnje, odnosno prerade bilja i biljnih proizvoda iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 25

Izuzetno od člana 22 ovog zakona, upis u Registar nije obavezan za male proizvođače i prerađivače koji se ne bave profesionalno proizvodnjom i preradom bilja, ako je njihova ukupna proizvodnja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata pod nadzorom namijenjena za lične potrebe i krajnim korisnicima na lokalnom tržištu i ako pri tom ne postoji rizik od širenja štetnih organizama.

Bliže uslove i kriterijume za određivanje malih proizvođača ili prerađivača i lokalnog tržišta utvrđuje Ministarstvo.

IV UVOZ, IZVOZ I TRANZIT POŠILJKI BILJA

1. Uvoz

Član 26

Ministarstvo može propisati izdavanje dozvole za uvoz i tranzit pošiljke bilja sa fitosanitarnim uslovima koju izdaje organ uprave, koja može biti nosilac ili prenosilac biljnih štetočina i bolesti koje mogu da ugroze zdravlje bilja, na osnovu međunarodnih preporuka i uputstava, dostupnih naučnih dokaza i procjene rizika po zdravlje bilja, u skladu sa uslovima za obavljanje spoljnotrgovinskog prometa.

Pošiljka bilja može se uvoziti samo preko određenih graničnih prelaza na kojim je uspostavljen carinski i fitosanitarni inspekcijski nadzor.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, pošiljka koja nije bilje, a čije je pakovanje sačinjeno od drvenog materijala za pakovanje može se uvoziti i preko graničnih prelaza na kojima je uspostavljen samo carinski nadzor.

Granični prelazi iz stava 2 ovog člana moraju da ispunjavaju propisane tehničke uslove za obavljanje fitosanitarnog pregleda pošiljke bilja.

Po žalbi na rješenje o izdavanju dozvole iz stava 1 ovog člana, kao i na druge pojedinačne upravne akte koje u skladu sa ovim zakonom donosi organ uprave odlučuje Ministarstvo.

Način i uslove za izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana, listu graničnih prelaza iz stava 2 ovog člana i tehničke uslove iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 27

Pošiljka bilja sa Liste V.B. koja se uvozi, njena ambalaža, kao i prevozna sredstva kojima se prevozi, podliježe carinskom nadzoru i obaveznom fitosanitarnom pregledu.

Carinski postupak ne može otpočeti prije nego što se obavi fitosanitarni pregled osim tranzitnog postupka i postupka carinskog skladištenja.

Drveni materijal za pakovanje koji se prilikom uvoza koristi za prevoz roba koje nijesu bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom sa Liste V.B, na graničnom prelazu pregledaju carinski službenici.

Fitosanitarnim pregledom provjerava se, naročito da:

- 1) pošiljku bilja prati originalni fitosertifikat ili fitosretifikat za reeksport;
- 2) u pošiljci bilja sa Liste I.A nijesu prisutni štetni organizmi, a ako se uvoze u određena zaštićena područja i štetni organizmi sa Liste I.B;
- 3) u pošiljci bilja sa Liste II.A nijesu prisutni štetni organizmi iz istog dijela te liste, a ako se uvozi u određena zaštićena područja i štetni organizmi sa Liste II.B;
- 4) u pošiljci bilja nije prisutno bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom sa Liste III.A;
- 5) da li pošiljka bilja ispunjava posebne fitosanitarne zahtjeve u skladu sa Listom IV.A, a ako se uvozi u određena zaštićena područja i posebne zahtjeve iz Liste IV.B.

Fitosanitarnim pregledom iz stava 1 ovog člana obuhvata se:

- 1) svaka prijavljena pošiljka bilja sa liste V.B;
- 2) i pošiljka koja se sastoji od više dijelova i svaki dio pošiljke bilja sa Liste V.B.

Fitosanitarnim pregledom mogu se obuhvatiti i pošiljke bilja koje nijesu navedene na Listi V.B. Pošiljka bilja koja podliježe fitosanitarnom pregledu ostaje pod carinskim nadzorom sve dok fitosanitarni inspektor ne potvrdi da je fitosanitarni pregled obavljen.

Član 28

Fitosanitarni pregled iz člana 27 ovog zakona obuhvata:

- 1) pregled dokumentacije koja prati pošiljku (fitosertifikat, faktura i sl.);
- 2) provjeru identiteta pošiljke, kojom se na osnovu cjeline ili jednog, odnosno više reprezentativnih uzoraka utvrđuje sadrži li pošiljka prijavljeno bilje, biljne proizvode ili objekte pod nadzorom;
- 3) zdravstveni pregled pošiljke, uključujući drveni materijal za pakovanje, ambalažu i prevozna sredstvo, koji se obavlja vizuelno, a u slučaju sumnje na prisustvo štetnog organizma uzimanjem uzoraka pošiljke radi laboratorijskih analiza.

Fitosanitarni pregled pošiljke bilja ili dijela pošiljke obaviće se i u sljedećim slučajevima:

- 1) ako postoji ozbiljan razlog za sumnju da pošiljka bilja ili dio pošiljke za koju nije prijavljeno da sadrži bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom sa Liste V.B, sadrži takvo bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom;
- 2) kada se carinskim pregledom otkrije da pošiljka ili dio pošiljke bilja koji se uvozi sadrži neprijavljeno bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom sa Liste V.B;

- 3) kada se ni nakon fitosanitarnog pregleda ne može sa sigurnošću utvrditi indentitet roba, posebno njen rod, vrsta ili porijeklo.

Način vršenja fitosanitarnog pregleda iz člana 27 stav 1 ovog zakona, pošiljke bilja iz člana 27 stav 6 ovog zakona, kao i najmanji broj i veličinu uzoraka iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 29

Pošiljka bilja sa Liste V.B, koja se uvozi i namijenjena je za oglede, naučno istraživanje i rad na selekciji bilja, podliježe fitosanitarnom pregledu i mora imati dozvolu za uvoz u skladu sa članom 19 stav 1 tačka 1 ovog zakona, kao i fitosertifikat zemlje porijekla.

Bliže uslove i način za uvoz pošiljke bilja iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

Član 30

Ukoliko ne postoji rizik od širenja štetnih organizama nije obavezan fitosanitarni pregled pošiljke bilja sa Liste V.B, ako se premješta iz jedne zemlje u drugu ili sa jednog mjesta na drugo unutar iste zemlje, a vrši se tranzit preko teritorije Crne Gore bez promjene njenog carinskog statusa.

Član 31

Smanjeni obim provjera identiteta i zdravstvenog stanja pošiljke bilja može se vršiti u sljedećim slučajevima:

- 1) ako je pregled već obavljen u zemlji iz koje se pošiljka bilja uvozi, na osnovu dogovora postignutog sa nadležnim organom za zdravstvenu zaštitu bilja te zemlje;
- 2) ako je predviđeno sporazumom zaključenim sa zemljom iz koje se pošiljka bilja uvozi, a koji se zasniva na principu reciprociteta.

Uslove i način obavljanja provjere i vrste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 32

Fitosanitarni pregled iz čl. 27 i 28 ovog zakona i fitosertifikat nijesu obavezni za male količine bilja, biljnih proizvoda, koje vlasnik ili krajnji korisnik unosi radi korišćenja u neindustrijske ili netrgovačke svrhe ili za upotrebu tokom putovanja, pod uslovom da nema rizika od širenje štetnih organizama, izuzev bilja i biljnih proizvoda sa Liste III.A i III.B.

Izuzetno od čl. 27 i 28 ovog zakona, pod uslovom da nema rizika od širenja štetnih organizama, organ uprave može dozvoliti unošenje bilja i biljnih proizvoda sa liste V.B, bez fitosanitarnog pregleda, ako su uzgajani, proizvedeni ili se koriste u pograničnom području susjedne zemlje radi upotrebe na obližnjim lokacijama u pograničnom području Crne Gore.

Odobrenjem kojim se dozvoljava unošenje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz stava 2 ovog člana obavezno se navodi naziv lokacije i ime korisnika.

Male količine za pojedine vrste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom iz stava 1 ovog člana, kao i način i uslove unošenje bilja i biljnih proizvoda iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 33

Bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom sa Liste V.B mora pratiti original fitosertifikat, odnosno fitosertifikat za reeksport.

Fitosertifikat iz stava 1 ovog člana može biti u elektronskoj formi ako ispunjava uslove utvrđene zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u slučajevima koje odredi Ministarstvo, može se prihvatiti i kopija fitosertifikata ovjerena od nadležnog organa.

Za bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom sa liste V.B, za koje su propisani posebni uslovi u listama IV.A i IV.B fitosertifikat izdaje nadležni organ zemlje porijekla. Fitosertifikat može biti izdat u zemlji koja nije zemlja porijekla, kada se posebnim uslovima može udovoljiti i van mjesta porijekla.

Bilje, biljni proizvodi i objekte pod nadzorom sa Liste V.B, koji su otpremljeni iz zemlje porijekla i u drugoj zemlji skladišteni, podijeljeni, spojeni sa drugim ili prepakovani mora, osim izvornog fitosertifikata ili njegove ovjerene kopije, pratiti fitosertifikat za reeksport izdat u toj drugoj zemlji.

Ako su bilje, biljni proizvodi i objekte pod nadzorom sa Liste V.B bili uzastopno uvezeni u više različitih zemalja i ako je izdato više fitosertifikata za reeksport, uz poslednji fitosertifikat za reeksport moraju biti priloženi svi prethodno izdati fitosertifikati za reeksport ili njihove ovjerene kopije.

Obrazac i sadržaj fitosertifikata i fitosertifikata za reeksport utvrđuje Ministarstvo u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja.

Izuzetno od stava 7 ovog člana, fitosertifikat izdat u zemlji izvoznici koja nije ratifikovala Međunarodnu konvenciju o zaštiti bilja može se prihvatiti, pod uslovima koje utvrdi Ministarstvo. Fitosertifikat i fitosertifikat za reeksport neće se prihvatiti, ako je proteklo više od 14 dana od dana njihovog izdavanja do dana kada je pošiljka bilja za koju je izdat prešla granicu zemlje u kojoj su izdati.

Član 34

Uvoznici, prevoznici i njihovi zastupnici i fizička lica koji uvoze pošiljke bilja sa Liste V.B dužni su organu uprave, odnosno fitosanitarnom inspektor, u propisanom roku, najaviti pošiljku i podnijeti prijavu za fitosanitarni pregled pošiljke.

Uvoznici, prevoznici ili njihovi zastupnici dužni su, na jedinstvenoj carinskoj deklaraciji ili drugoj ispravi, koja služi za pokretanje carinskog postupka, označiti da je pošiljka bilja sa Liste VB i navesti druge propisane podatke.

Obrazac prijave za fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana i način označavanja deklaracije ili druge isprave iz stava 2 ovog člana, kao i način i rok za najavu pošiljke bilja i podnošenje prijave za fitosanitarni pregled utvrđuje Ministarstvo.

Član 35

Provjeru isprava, kao i pregled iz člana 27 ovog zakona i provjere kojima se utvrđuje nalazi li se u pošiljkama bilje ili biljni proizvodi sa Liste III.A i III.B čije je unošenje zabranjeno obavlja fitosanitarni inspektor.

Provjeru identiteta i zdravstvenog stanja bilja obavlja fitosanitarni inspektor na graničnom prelazu ili na drugom mjestu u neposrednoj blizini, koje odrede organ uprave i organ uprave nadležan za carinske poslove, uz uslov da to nije krajnje odredište.

Fitosanitarna inspekcija na graničnom prelazu može nadležnoj inspekciji na mjestu odredišta, uz njenu saglasnost, prepustiti da u cijelosti ili jednim dijelom obavi provjeru identiteta i zdravstvenog stanja, bilo na prostoru fitosanitarne inspekcije na odredištu ili na drugom mjestu u neposrednoj blizini, koje odrede ili odobre organ uprave i organ uprave nadležan za carinske poslove, uz uslov da to nije krajnje odredište. Kada se ne dobije saglasnost, provjeru identiteta i zdravstvenog stanja mora u cijelosti izvršiti fitosanitarni inspektor na graničnom prelazu.

Provjera identiteta i zdravstvenog stanja može se obaviti i na krajnjem odredištu, kao što je mjesto proizvodnje za koje postoji odobrenje nadležnog organa i organa uprave nadležanog za carinske poslove na kojem se nalazi krajnje odredište, pod uslovom da postoje posebne garancije i isprave, kojima se potvrđuje da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama tokom prevoza pošiljke bilja.

Minimalne uslove za obavljanje provjere zdravstvenog stanja i slučajeve iz stava 4 ovog člana, posebne garancije i isprave u vezi transporta pošiljke bilja do odredišta odnosno krajnjeg odredišta, kao i minimalne uslove krajnjeg odredišta za skladištenje utvrđuje Ministarstvo.

Član 36

Fitosanitarni inspektor, poslije obavljenog pregleda ili provjera na fitosertifikatu, stavlja oznaku kojom dozvoljava uvoz pošiljke bilja ili oznaku iz koje je vidljivo da fitosanitarni pregled nije završen na mjestu unošenja. Uz oznaku obavezno se stavlja službeni naziv fitosanitarne inspekcije i datum podnošenja prijave iz člana 34 stav 1 ovog zakona.

Ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da nijesu ispunjeni uslovi iz člana 27 stav 4 ovog zakona, fitosanitarni inspektor zadržaće pošiljku bilja i odrediti jednu ili više mjera: zabranu unošenja na teritoriju Crne Gore pošiljke bilja ili njenog dijela; premještanje do odredišta izvan Crne Gore, pod nadzorom tokom njihovog premještanja unutar Crne Gore, u skladu sa odgovarajućim carinskim postupkom; uklanjanje kontaminiranog dijela pošiljke bilja; uvođenje karantinskog nadzora dok rezultati laboratorijskih analiza ili testiranja ne budu poznati i odgovarajuće tretiranje radi suzbijanja štetnih organizama koji nijesu navedeni u Listama I.A, II.A, I.B i II.B, ako fitosanitarni inspektor procijeni da će nakon tretiranja uslovi biti ispunjeni.

U slučajevima kada naredi neku od mjera iz stava 2 ovog člana, fitosanitarni inspektor na fitosertifikat stavlja oznaku kojom poništava fitosertifikat.

Fitosanitarni inspektor dužan je da odmah obavjesti organ uprave o svim slučajevima zadržavanja pošiljke bilja zbog neispunjavanja fitosanitarnih uslova, uz navođenje razloga zadržavanja, radi obavještavanja nadležnog organa druge zemlje.

Bliže uslove pod kojima se primjenjuju mjere iz stava 2 ovog člana, oblik i sadržaj oznake iz st. 1 i 3 ovog člana, utvrđuje Ministarstvo.

2. Izvoz

Član 37

Kada je pošiljka bilja koja se izvozi porijeklom iz Crne Gore, a zemlja uvoznica ili zemlja preko koje je pošiljka bilja u tranzitu zahtijeva da pošiljku bilja prati fitosertifikat, na zahtjev izvoznika ili njegovog ovlašćenog zastupnika, fitosanitarni inspektor izvršiće pregled pošiljke i ako su ispunjeni zahtijevani uslovi izdaće fitosertifikat.

Kada pošiljka bilja koja se izvozi nije porijeklom iz Crne Gore, ali je u Crnoj Gori skladištena, dijeljena i ponovo pakovana, a zemlja uvoznica ili zemlja preko koje je pošiljka bilja u tranzitu zahtijeva da pošiljku bilja prati fitosertifikat, na zahtjev izvoznika ili njegovog ovlašćenog zastupnika, fitosanitarni inspektor izvršiće pregled pošiljke i ako su ispunjeni zahtijevani uslovi izdaće fitosertifikat za reeksport.

Fitosanitarnom pregledu iz st. 1 i 2 ovog člana podliježu pošiljke bilja namijenjene izvozu, prevozna sredstva, pakovanja, a prema potrebi i skladišta, pripremni objekti kao i posjedi sa kojeg ona potiče.

Ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da nijesu ispunjeni zahtjevi zemlje uvoznice ili zemlje preko koje je pošiljka bilja u tranzitu, fitosanitarni inspektor narediće sprovođenje mjera za ispunjavanje zahtijevanih uslova.

Obrazac zahtjeva, način i rok za njegovo podnošenje i mjesto i način obavljanja fitosanitarnog pregleda iz st.1 i 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

3. Tranzit

Član 38

Za pošiljke bilja koje su u tranzitu nije obavezan fitosanitarni pregled iz člana 27 stav 4 ovog zakona.

Pošiljke bilja iz stava 1 ovog člana moraju biti pakovane na način kojim se onemogućava širenje štetnih organizama i ne smiju se skladištiti, dijeliti, prepakovati ili kombinovati sa drugim pošiljkama na teritoriji Crne Gore.

Ukoliko pošiljka bilja nije pakovana u skladu sa stavom 2 ovog člana ili je pretovarena, obavezan je fitosanitarni pregled iz člana 27 stav 4 ovog zakona.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za pošiljke u tranzitu, u slučaju havarije ili osnovane sumnje da postoji rizik od unošenja i širenja štetnih organizama, Ministarstvo može propisati poseban tretman, odnosno obavezan fitosanitarni pregled, način vršenja pregleda, laboratorijsko ispitivanje i sprovođenje fitosanitarnih mjera.

V PREMJEŠTANJE POŠILJKE BILJA

Član 39

Pošiljka bilja sa Liste V.A.I koja je namijenjena premještanju, ambalaža u kojoj je pakovana, a po potrebi i prevozna sredstva u kojima se prevozi, podliježe fitosanitarnom pregledu u cjelini ili na osnovu reprezentativnog uzorka, radi provjere prisustva štetnih organizama sa Liste I.A odjeljak II, a ako se unose u određena zaštićena područja i štetnih organizama sa Liste I.B radi provjere:

- 1) da li bilje i biljni proizvodi sa Liste II.A odjeljak II, sadrže određene štetne organizme navedene u toj listi, a ako se unose u određena zaštićena područja i štetne organizme sa Liste II.B;
- 2) da li pošiljka bilja sa Liste IV.A odjeljak II, ispunjava posebne zahtjeve navedene u toj listi, a ako se unosi u određena zaštićena područja i posebne zahtjeve sa Liste IV.B.

Fitosanitarnom pregledu iz stava 1 ovog člana podliježe određeno bilje i biljni proizvodi, uključujući i supstrat za uzgoj bilja, koje se uzgaja, proizvodi, koristi ili su na drugi način prisutni na posjedu proizvođača ili u zbirnim skladištima i distributivnim centrima na proizvodnom području.

Fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana mora se obavljati redovno, u odgovarajuće vrijeme, i to najmanje jednom godišnje i najmanje vizuelno.

Ako se na osnovu fitosanitarnog pregleda utvrdi da postoji rizik od širenja štetnih organizama pošiljkom bilja ili da nijesu ispunjeni propisani uslovi za njeno premještanje, fitosanitarni inspektor će, u skladu sa članom 12 stav 1 ovog zakona, narediti jednu ili više mjera: odgovarajuće tretiranje; premještanje, pod službenim nadzorom, u područja gdje neće prouzrokovati dodatne rizike i premještanje, pod službenim nadzorom, do pogona za industrijsku preradu, odnosno uništenje.

Način obavljanja fitosanitarnog pregleda i uslove za primjenjivanje mjera iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 40

Pošiljke bilja sa Liste V.A mogu se premještati samo ako je na osnovu izvršenog fitosanitarnog pregleda iz člana 39 ovog zakona izdat biljni pasoš, radi sljedljivosti, odnosno praćenja porijekla pošiljke.

Biljni pasoš za pošiljke bilja sa Liste V.A izdaju:

- 1) lica iz člana 22 ovog zakona koja su dobila dozvolu za izdavanje biljnog pasoša;
- 2) ovlašćena lica iz člana 4 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakona;
- 3) organ uprave.

Dozvolu za izdavanje biljnog pasoša izdaje organ uprave na osnovu zahtjeva lica iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana.

Organ uprave vodi Registar dozvola za izdavanje biljnih pasoša.
Biljni pasoš pričvršćuje se na pošiljku bilja, odnosno njeno pakovanje ili na prevozno sredstvo kojim se prevozi.
Uslove za izdavanje i način izdavanja biljnog pasoša utvrđuje Ministarstvo.

Član 41

Fitosanitarni pregled iz člana 39 stav 1 ovog zakona i biljni pasoš nijesu obavezni za male količine bilja i biljnih proizvoda sa Liste V.A, ako su ih proizveli mali proizvođači iz člana 25 ovog zakona, kao i za hranu za životinje, ako nijesu namijenjene za promet, industrijske svrhe i upotrebu tokom putovanja, pod uslovom da nema rizika od širenja štetnih organizama.
Pošiljke bilja sa Liste V.A odjeljak II ne podliježu fitosanitarnom pregledu iz člana 39 stav 1 ovog zakona, radi pregleda na prisustvo štetnih organizama sa Liste B.I i B.II, ako se iznose iz zaštićenog područja ili su u tranzitu preko zaštićenog područja.
Pošiljke bilja sa Liste IV.B, koje se iznose ili su u tranzitu preko zaštićenog područja, ne moraju ispunjavati posebne uslove koji se odnose na zaštićena područja.

Član 42

Vrste biljnih pasoša su:

- 1) standardni biljni pasoš;
- 2) biljni pasoš za zaštićena područja;
- 3) zamjena biljnog pasoša.

Za posebne vrste proizvoda može se odobriti upotreba drugih oznaka koje se smatraju biljnim pasošom.

Posebne vrste proizvoda i druge oznake iz stava 2 ovog člana, kao i obrazac i sadržaj biljnog pasoša utvrđuje Ministarstvo.

Član 43

Pošiljke bilja sa Liste V.A odjeljak II i sjeme sa liste IV.A mogu se unositi ili premještati unutar zaštićenog područja samo ako ih prati odgovarajući biljni pasoš.
Pošiljke bilja iz stava 1 ovog člana, koje ne potiču sa zaštićenog područja, a premještaju se preko zaštićenog područja, do odredišta van tog područja, ne moraju imati biljni pasoš za zaštićeno područje, ako se premještaju u skladu sa uslovima koje utvrdi Ministarstvo.

Član 44

Zamjena biljnog pasoša može se izdati samo ako se pošiljka bilja koju prati biljni pasoš dijeli ili se više pojedinačnih pošiljki ili djelova tih pojedinačnih pošiljki spajaju u jednu pošiljku, kao i u slučaju promjene zdravstvenog stanja pošiljke.

Ako se u pošiljkama bilja iz stava 1 ovog člana promijenilo zdravstveno stanje, prije izdavanja zamjene biljnog pasoša, obavezan je fitosanitarni pregled.

Član 45

Biljni pasoš neće se izdati ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da uslovi iz člana 39 stav 1 ovog zakona nijesu ispunjeni.

Ukoliko se fitosanitarnim pregledom ustanovi da su na pošiljci bilja prisutni štetni organizmi sa Liste I.A, I.B, II.A i II.B, biljni pasoš može se izdati za preostali dio pošiljke bilja za koju ne postoji sumnja na prisustvo štetnih organizama i ne postoji rizik od širenja štetnih organizama.

Član 46

Biljni pasoš izdaje se i za pošiljke bilja iz uvoza koje su, osim u Listi V.B navedene i u Listi V.A i ako je fitosanitarnim pregledom utvrđeno da ispunjavaju propisane uslove.

Fitosanitarni inspektor će nakon obavljenog fitosanitarnog pregleda pošiljke bilja dozvoliti premještanje pošiljke do odredišta u unutrašnjosti sa fitosertifikatom zemlje izvoznice, na kojem će označiti da zamjenjuje biljni pasoš.

Ukoliko se pošiljka bilja iz stava 2 ovog člana podijeli ili sastavi iz više pošiljki ili se više djelova pošiljki spaja u jednu pošiljku ili se zdravstveno stanje pošiljke promjenilo izdaće se zamjena biljnog pasoša.

Način označavanja iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 47

Lica koja su dobila dozvolu za izdavanje biljnog pasoša dužna su da ispunjavaju obaveze iz člana 24 ovog zakona.

Ako lica iz stava 1 ovog člana prestanu da ispunjavaju uslove za izdavanje biljnih pasoša, odnosno obaveze, organ uprave oduzeće dozvolu za izdavanje biljnih pasoša.

Dozvola za izdavanje biljnog pasoša može se oduzeti i na zahtjev lica za izdavanje biljnog pasoša.

Član 48

Kupac pošiljke bilja, koji je koristi za biljnu proizvodnju, dužan je biljni pasoš čuvati godinu dana od dana kupovine pošiljke bilja i voditi evidenciju o biljnim pasošima.

VI BIOLOŠKA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA BILJA

Član 49

Autohtona vrsta organizama je ona vrsta organizama koja je u određenom ekosistemu prirodno prisutna.

Unošenje, gajenje ili upotreba autohtonih vrsta organizama za biološku zaštitu bilja u zaštićenom području ili van njega dozvoljena je na osnovu programa kojim se utvrđuju metode biološke zdravstvene zaštite bilja i nosioci programa.

Program iz stava 2 ovog člana donosi Vlada Crne Gore.

Nosioci programa iz stava 2 ovog člana mogu biti privredna društva, odnosno druga pravna lica i preduzetnici koji ispunjavaju uslove u pogledu kadra i opreme i upisani su u Registar nosioca programa biološke zaštite bilja.

Upis u Registar nosioca programa biološke zaštite bilja vrši se na osnovu zahtjeva.

Bliže uslove iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Registar nosioca programa biološke zaštite bilja vodi organ uprave.

Oblik, sadržaj i način vođenja Registra nosioca programa biološke zaštite bilja, kao i sadržinu zahtjeva iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 50

Introdukovana vrsta organizama je vrsta koju naseli čovjek u ekosistem u kojem ranije nije bila prisutna.

Za biološku zdravstvenu zaštitu bilja dozvoljeno je upotrebljavati samo introdukovane vrste koje su na listi, koju utvrđuje Vlada Crne Gore.

Dozvolu za uvoz i upotrebu introdukovanih vrsta organizama iz stava 2 ovog člana, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine, izdaje organ uprave.

Dozvola iz stava 3 ovog člana može se izdati naučno- istraživačkim ustanovama za potrebe ogleda, istraživačke ili razvojne svrhe, u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Za dobijanje dozvole iz stava 3 ovog člana, podnosilac zahtjeva mora ispunjavati uslove u pogledu prostora, opreme i stručnog kadra.

Sadržaj zahtjeva za izdavanje dozvole iz stava 3 i uslove iz stava 5 ovog člana utvrđuje Ministarstvo, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine.

VII OBEZBJEĐIVANJE VRŠENJA POSLOVA OD JAVNOG INTERESA

Član 51

Poslovi od javnog interesa u zdravstvenoj zaštiti bilja (u daljem tekstu: javni poslovi) su:

- 1) praćenje zdravstvenog stanja bilja, uključujući i samoniklo bilje radi prikupljanja podataka o pojavi, intezitetu napada, dinamici populacije i širenju štetnih organizama za bilje, biljne proizvode i vođenje evidencije;
- 2) prikupljanje bioloških, meteoroloških i drugih podataka za prognoziranje pojave štetnih organizama;
- 3) prognoziranje pojave štetnih organizama, njihovog razvoja i kretanja populacije i određivanje optimalnih rokova za njihovo suzbijanje;
- 4) otkrivanje štetnih organizama;
- 5) laboratorijska ispitivanja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom zbog dijagnostikovanja štetnih organizama sa Lista I.A, II.A, I.B i II.B;
- 6) izrada osnova sa kadrovskim i materijalnim preduslovima radi određivanja granica zaštićenog područja i područja pod posebnim nadzorom;
- 7) izvještavanje o pojavi, prisustvu i širenju štetnih organizama;
- 8) procjena rizika od štetnih organizama;
- 9) procjenu potrebe sprovođenja preventivnih mjera i mjera suzbijanja štetnih organizama;
- 10) sprovođenje istraživanja u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 11) davanje stručnih uputstava držaocima bilja iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 12) obučavanje držaoca bilja, pružaoca usluga i drugih subjekata o štetnim organizmima, fitosanitarnim mjerama i načinu obavljanja poslova iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 13) priprema, organizovanje i sprovođenje programa stručnog usavršavanja lica u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 14) učestvovanje u pripremi i sprovođenju programa iz čl. 6 stav 4 i 14 stav 2 ovog zakona;
- 15) dostavljanje podataka za informacioni sistem;
- 16) poslovi suzbijanja štetnih organizama ili uništavanja bilja, biljnih proizvoda ili objekata pod nadzorom za koje su naređene mjere uništavanja;
- 17) poslovi dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije za potrebe zdravstvene zaštite bilja;
- 18) drugi stručni i tehnički poslovi u sprovođenju fitosanitarnih mjera propisanih ovim zakonom.

Član 52

Javne poslove iz člana 51 tač. 1 do 4 i tač. 6 do 15 ovog zakona vrše ovlašćene ustanove.

Javne poslove iz člana 51 tač. 16 do 18 ovog zakona vrše pružaoci usluga.

Laboratorijska ispitivanja iz člana 51 tačka 5 ovog zakona mogu vršiti ovlašćene laboratorije, odnosno ovlašćene ustanove koje imaju odgovarajuću laboratoriju.

Ovlašćenje za vršenje javnih poslova ovlašćenim ustanovama i pružaocima usluga daje se neposredno, rješenjem organa uprave.

Međusobna prava i obaveze iz stava 4 ovog člana uređuju se ugovorom.

Javni poslovi iz st.1 i 2 ovog člana, koji se odnose na zaštitu bilja u šumarstvu, ustupaju se na vršenje ovlašćenim ustanovama, pravnim i fizičkim licima iz oblasti šumarstva, u skladu sa ovim zakonom.

Ovlašćene ustanove i pružaoci usluga prilikom utvrđivanja rezultata laboratorijskih analiza moraju osigurati nepristrasnost, kvalitet i povjerljivost informacija i ne smiju imati konflikt interesa.

Organ uprave za potvrdu rezultata laboratorijskih analiza (superanaliza) može ovlastiti laboratoriju ili ustanovu iz druge države, pod uslovom da je ovlašćena od strane nadležnog organa za zdravstvenu zaštitu bilja te države.

Član 53

Ovlašćenje iz člana 52 st. 4 i 5 ovog zakona oduzeće se, ako ovlašćene ustanove i vršioci usluga prestanu da ispunjavaju propisane uslove za vršenje javnih poslova ili ako organ uprave utvrdi da vrše poslove, odnosno usluge suprotno propisima.
Nadzor nad vršenjem javnih poslova obavlja organ uprave.

VIII FINANSIRANJE, NAKNADE I NAKNADE ŠTETE

Član 54

Sredstva za obavljanje javnih poslova iz člana 51 ovog zakona obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Član 55

Pravna i fizička lica plaćaju naknadu za:

- 1) laboratorijsku analizu i testiranje službenih uzoraka bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata pod nadzorom, koji su obavljani na zahtjev fitosanitarnog inspektora, radi utvrđivanja zdravstvenog stanja bilja, u slučaju kada je rezultat analize ili testiranja za to pravno ili fizičko lice nepovoljan, ukoliko zakonom nije drukčije utvrđeno;
- 2) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom u vezi premještanja unutar Crne Gore;
- 3) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koji se uvoze;
- 4) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koji se izvoze;
- 5) sprovođenje sistematskog praćenja držaoca bilja.

Naknade iz stava 1 tač. 2, 3 i 4 ovog člana prihod su budžeta Crne Gore.

Visinu naknade iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, vodeći računa da ne premašuje stvarne troškove pruženih usluga.

Naknade iz stava 1 tač. 1 i 5 ovog člana prihod su ovlašćenih ustanova, odnosno akreditovanih laboratorija.

Troškovi sprovođenja fitosanitarnih mjera kod držaoca bilja padaju na teret držaoca bilja.

Član 56

Držaoc bilja koji proizvodi ili prerađuje bilje ili biljne proizvode ima pravo na naknadu štete, ako je:

- 1) odmah obavijestio o pojavi ili sumnji na pojavu štetnog organizma sa Liste I.A. ili sa Liste II.A. ili za zaštićeno područje sa Liste I.B ili Liste II.B. ili organizma koji nije naveden u tim listama, ali predstavlja rizik za bilje na teritoriju Crne Gore i za koje je Ministarstvo naredilo sprovođenje mjera iskorjenjivanja ili sprječavanja njegovog širenja;
- 2) sproveo sve mjere zdravstvene zaštite bilja koje je naredio fitosanitarni inspektor.

Naknada štete isplaćuje se iz budžeta Crne Gore.

Naknada štete iz stava 1 ovog člana ne isplaćuje se ako je štetni organizam pronađen pri fitosanitarnom pregledu bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, koji se uvoze u Crnu Goru.

Postupak za isplatu naknade štete pokreće se zahtjevom držaoca uništenog ili na drugi način uklonjenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata pod nadzorom.

Uz zahtjev za naknadu štete koji se podnosi organu uprave držaoc bilja mora priložiti rješenje kojim su naređene mjere koje su prouzrokovale štetu.

Visinu naknade štete utvrđuje komisija koju formira organ uprave.
Organ uprave donosi rješenje o osnovanosti zahtjeva i iznosu naknade štete.
Bliže kriterijume za utvrđivanje visine naknade štete utvrđuje Ministarstvo.

Član 57

Radi analiziranja i praćenja mjera zdravstvene zaštite bilja, vođenja i održavanja baze podataka, organ uprave prikuplja podatke i informacije iz baza podataka koje vode državni organi, organi lokalne samouprave i druga lica, a naročito podatke i informacije iz:

- 1) registra poljoprivrednih proizvođača i prerađivača;
- 2) evidencije proizvođača i prerađivača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda;
- 3) registra privrednih subjekata;
- 4) registra poreskih obveznika (poreski broj);
- 5) centralnog registra stanovništva (ime i prezime, JMBG, mjesto i adresa stanovanja);
- 6) katastra zemljišta (broj, granica i površina parcele, vlasnik, korisnik i sl.);
- 7) baze statističkih podataka za poljoprivredna, šumska zemljišta i šume (podaci o zemljištima koja su u vlasništvu Crne Gore i osnov njihovog korišćenja);
- 8) baze carinskih podataka o uvozu i izvozu pošiljke bilja;
- 9) baze podataka Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore.

Organ uprave može da koristi i topografske-katastarske planove, mape, anketne mape i digitalne ortofotografske karte i planove.

Član 58

Na međunarodnom nivou organ uprave razmjenjuje podatke i informacije, naročito o:

- 1) nadležnostima i organizaciji državnih organa u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 2) graničnim prelazima, odnosno mjestima unošenja na kojima je dozvoljeno uvoziti pošiljke bilja u Crnu Goru;
- 3) listama štetnih organizama;
- 4) prisustvu i pojavi štetnih organizama sa lista propisanih na osnovu ovog zakona na teritoriji Crne Gore, gdje njihovo prisustvo prije nije bilo poznato i o sprovedenim mjerama za sprječavanje širenja ili mjerama iskorjenjivanja;
- 5) pojavi, prenamnožavanju ili širenju štetnih organizama, koji predstavljaju potencijalni rizik;
- 6) pojavi štetnog organizma u zaštićenom području, zbog kojeg je područje proglašeno kao zaštićeno područje;
- 7) rezultatima sistematskih istraživanja u zaštićenom području;
- 8) propisima koji su donijeti na osnovu ovog zakona;
- 9) slučajevima zabrane uvoza zbog neispunjavanja fitosanitarnih zahtjeva;
- 10) drugim podacima i informacijama u skladu sa ovim zakonom, na zahtjev međunarodnih organa i organizacija.

Podaci i informacije iz stava 1 ovog člana prosljeđuju se u skladu sa međunarodnim konvencijama i međunarodnim ugovorima.

X INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 59

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave preko fitosanitarnih inspektora, u skladu sa zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, inspeksijski nadzor koji se odnosi na šumsko bilje, šumske rasadnike i reprodukcioni materijal, osim šumskog bilja i šumskog reprodukcionog materijala koji

se uvozi, izvozi ili je u tranzitu, vrši Ministarstvo preko šumarskih inspektora, u skladu sa zakonom.

1. Ovlašćenja fitosanitarnog inspektora

Član 60

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, fitosanitarni inspektor ima i ovlašćenje da:

- 1) pregleda bilje, biljne proizvode i objekate pod nadzorom i nalaže mjere za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje štetnih organizama;
- 2) prati i kontroliše sprovođenje Programa izvještajno-prognoznih poslova, Programa biološke zaštite bilja, godišnje programe posebnog stručnog nadzora i vršenje javnih poslova po osnovu datih ovlašćenja;
- 3) nadgleda i pregleda bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom upisane u Registar i to najmanje jednom godišnje vizuelno;
- 4) uzima uzorke bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom radi ispitivanja prisustva štetnih organizama;
- 5) provjerava da li su proizvođači, prerađivači, uvoznici, izvoznici, skladištari i distributeri propisanih vrsta bilja i biljnih proizvoda upisani u Registar;
- 6) provjerava da li lica upisana u Registar ispunjavaju uslove za upis u Registar, kao i izvršavanje obaveza iz člana 24 ovog zakona;
- 7) provjerava uvoz, gajenje ili upotrebu organizama za biološku zdravstvenu zaštitu bilja;
- 8) vrši fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom.

Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, fitosanitarni inspektor koji vrši inspekcijski nadzor na graničnom prelazu ima ovlašćenja i da:

- 1) nakon prethodnog fitosanitarnog pregleda pošiljke i prateće dokumentacije, dozvoli uvoz, tranzit ili skladištenje pošiljke bilja, rješenjem kojim za svaku pošiljku bilja posebno utvrdi da na osnovu propisanih uslova nema fitosanitarnih smetnji za njihov uvoz, tranzit odnosno skladištenje;
- 2) pregleda i kontroliše pošiljke bilja koje su namijenjene za izvoz, ako se na graničnom prelazu pretovaraju, odnosno skladište u registrovanim skladištima pod propisanim uslovima, izdaje fitosertifikat, odnosno označava pošiljku na propisani način;
- 3) uzima uzorke pošiljke bilja i šalje ih na ispitivanje ovlašćenoj ustanovi, odnosno akreditovanoj laboratoriji ili obavlja potrebna ispitivanja u laboratoriji na graničnom prelazu;
- 4) pregleda poslovne knjige i dokumenta lica koja se bave međunarodnim prevozom;
- 5) pregleda i kontroliše ispunjenost tehničkih uslove na graničnim prelazima, skladištima, carinskim skladištima i bescarinskim zonama za vršenje fitosanitarnih pregleda;
- 6) vodi evidenciju izvoznih, uvoznih i tranzitnih pošiljki prilikom prelaska državne granice;
- 7) prati pojavu štetnih organizama u susjednim zemljama i o svojim saznanjima obavještava organ uprave.

2. Upravne mjere i radnje

Član 61

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, fitosanitarni inspektor obavezan je da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

- 1) zabrani uvoz bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom na kojima su prisutni štetni organizmi navedeni u listama donesenim na osnovu ovog zakona, kao i drugi štetni organizmi;
- 2) zabrani uvoz i premještanje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koji ne ispunjavaju uslove iz ovog zakona;
- 3) za određen period zabrani gajenje pojedinih biljnih vrsta na mjestu proizvodnje;
- 4) naredi adekvatno tretiranje pošiljke bilja koja se uvozi, izvozi i premješta, ako utvrdi u njima prisustvo određenih štetnih organizama;
- 5) naredi uklanjanje samo onog dijela pošiljke bilja na kome su prisutni štetni organizmi, ako utvrdi da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama;
- 6) zabrani da se pošiljka bilja isporuči uvozniku, prevozniku ili korisniku, dok se ne izvrši fitosanitarni pregled pošiljke bilja, odnosno dok ne budu poznati rezultati laboratorijskih ispitivanja ili propisanih testiranja;
- 7) naredi uništavanje pošiljke bilja tokom uvoza ili premještanja, ako postoji rizik od širenja štetnih organizama i ukoliko nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;
- 8) privremeno zabrani obavljanje djelatnosti proizvođača, odnosno prerađivača, u cjelini ili djelimično, i izdavanje biljnih pasoša, dok se ne otkloni rizik od širenja štetnih organizama;
- 9) zabrani izdavanje biljnih pasoša u slučajevima kad nijesu ispunjeni uslovi za njihovo izdavanje;
- 10) zabrani uvoz, gajenje ili upotrebu organizama za biološku zaštitu bilja, ako nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;
- 11) naredi promjenu namjene za bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom, ako utvrdi da tim postupkom neće doći do širenja štetnih organizama uz priloženo stručno mišljenje naučne institucije;
- 12) naredi uništavanje bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom u proizvodnji, doradi, preradi, skladištenju i prometu i kada postoji rizik od širenja štetnih organizama ili kada nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;
- 13) naredi mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti kada u postupku nadzora utvrdi da propis o zdravstvenoj zaštiti bilja nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen;
- 14) naredi druge mjere i preduzme druge radnje, u skladu sa ovim zakonom.

XI KAZNENE ODREDBE

Član 62

Novčanom kaznom od 700 eura do 25.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne obezbijedi ili ne spriječi kontakt sa drugim biljem, biljnim proizvodima ili objektima pod nadzorom (član 12 stav 2);
- 2) daje i objavljuje podatke o prvoj pojavi novootkrivenih štetnih organizama u Crnoj Gori, bez odobrenja organa uprave (člana 13 stav 3);
- 3) proglašuje određeno područje kao zaštićeno protivno članu 15 ovog zakona;
- 4) postupa suprotno odredbama čl. 16, 17 i 18 ovog zakona;
- 5) uvozi i premješta štetne organizme sa Lista I.A, I.B, II.A, II.B, kao i bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom sa Liste III.A, III.B i IV.A i IV.B bez dozvole za uvoz i ne upotrebljavaju ih za oglede, naučna istraživanja ili za rad u selekciji bilja (član 19);
- 6) uvozi pošiljke bilja sa liste V.B bez fitosanitarnog pregleda njihove ambalaže i prevoznog sredstva (član 27 stav 1);
- 7) premješta pošiljke bilja sa liste V.A., a za njih nije izdat biljni pasoš na osnovu izvršenog fitosanitarnog pregleda (član 40 stav 1);
- 8) unosi ili premješta pošiljke bilja sa liste V.A odjeljak II i sjeme sa liste IV.A unutar zaštićenog područja bez odgovarajućeg biljnog pasoša (član 43 stav 1);

- 9) za pošiljku bilja koju prati biljni pasoš izda zamjenu biljnog pasoša bez fitosanitarnog pregleda, u slučaju da se zdravstveno stanje pošiljke bilja promijenilo prilikom njenog dijeljenja ili spajanja njenih dijelova u jednu pošiljku (član 44);
- 10) izda biljni pasoš i ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da uslovi iz člana 39 ovog zakona nijesu ispunjeni (člana 45 stav 1);
- 11) upotrebljava za biološku zdravstvenu zaštitu introdukovane vrste organizama koje se ne nalaze na utvrđenoj listi (člana 50 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100 eura do 3.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 8.000 eura.

Član 63

Novčanom kaznom od 600 eura do 22.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) postupa suprotno odredbama člana 6, osim tačke 4 i člana 7 ovog zakona;
- 2) ne obavijesti nadležnog inspektora, odnosno organ uprave o pojavi štetnih organizama ili o simptomima koji upućuju na sumnju o prisustvu štetnih organizama na bilju, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom sa Liste I.A ili Liste II.A, a za zaštićena područja sa Liste I.B ili II.B (član 11 stav 1);
- 3) ne zaštiti bilje, biljne proizvode i druge objekte pod nadzorom i ne spriječi dodir bilja sa štetnim organizmima sa Liste I.A i II.A, odnosno u zaštićena područja sa Liste I.B i II.B, sa drugim biljem, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom na koje se štetni organizmi mogu prenijeti (član 12 stav 2);
- 4) proizvodi, prerađuje, uvozi, skladišti i distribuira bilje, biljne proizvode i druge objekte pod nadzorom, sa Liste V.A. i V.B., a nije upisan u Registar (član 21);
- 5) ne izvršava obaveze iz člana 24 stav 1 osim tač. 1 i 5 ovog zakona;
- 6) uvozi pošiljke bilja bez dozvole organa uprave i mimo određenih graničnih prelaza (član 26 st. 1 i 2);
- 7) izdaje biljni pasoš, a nije dobio dozvolu za izdavanje biljnih pasoša od organa uprave (član 40 stav 2 tačka 1);
- 8) izdaje biljni pasoš, a ne ispunjava obaveze iz člana 24 ovog zakona (član 47 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50 eura do 2.500 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 200 eura do 7.000 eura.

Član 64

Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) unosi pošiljke bilja na teritoriju Crne Gore sa Liste III.A, odnosno u zaštićena područja sa Liste III.B, ako potiču iz zemalja sa tih lista (član 17 st. 1 i 2);
- 2) ne čuva biljne pasoše za pošiljke bilja koje je kupio za korišćenje u biljnoj proizvodnji i uredno ne vodi evidenciju o njima (član 48);
- 3) ne vodi evidenciju o preduzetim mjerama zaštite bilja (član 6 stav 1 tačka 4);
- 4) ne prijave organu uprave sve promjene podataka koji se vode u Registru (član 24 stav 1 tačka 5);
- 5) ne vode detaljnu evidenciju o proizvodnji, preradi i prometu bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, koje kupuju za skladištenje, sadnju na imanju, preradu ili premještanje na drugo mjesto (član 24 stav 1 tačka 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura.

Član 64a

Za prekršaj iz člana 64 stav 1 tač. 2, 3, 4 i 5 ovog zakona može se izreći novčana kazna na licu mjesta u iznosu do 200 eura za fizičko i odgovorno lice u pravnom licu.

Za prekršaj iz člana 64 stav 1 tač. 2, 3, 4 i 5 ovog zakona može se izreći novčana kazna na licu mjesta u iznosu do 2.000 eura za pravno lice.

Za prekršaj iz člana 64 stav 1 tač. 2, 3, 4 i 5 ovog zakona može se izreći novčana kazna na licu mjesta u iznosu do 400 eura za preduzetnika.

XII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 65

Premještanjem pošiljki bilja od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji smatraće se premještanjem unutar država članica.

Od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji tranzit, u smislu člana 3 ovog zakona, smatraće se transport robe koja podliježe carinskom nadzoru od jednog mjesta na drugo unutar carinskog područja Evropske Unije.

Član 66

Od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji organ uprave dostavljaće saopštenja državama članicama Evropske Unije i Evropskoj komisiji o svim mjerama preduzetim na osnovu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona.

Član 67

Odredbe čl. 40 do 48 ovog zakona primjenjivaće se od 1. januara 2013. godine.

Član 68

Izuzetno od člana 52 stav 3 ovog zakona laboratorijska ispitivanja obavljaće, do 1. januara 2009. godine, postojeće naučno-istraživačke ustanove iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, koje odredi Ministarstvo.

Član 69

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 70

Do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o zaštiti bilja ("Službeni list SRJ", br. 24/98), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 71

Danom stupanja na snagu ovog zakona neće se primjenjivati odredbe Zakona o zaštiti bilja ("Službeni list SRJ", br. 24/98) koje se odnose na zaštitu bilja od štetnih organizama, zdravstvenu kontrolu bilja u unutrašnjem prometu i prometu preko državne granice, osim odredaba koje se odnose na sredstva za zaštitu i ishranu bilja i prestaje da važi Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetočina ("Službeni list RCG", br. 4/92, 59/92, 17/92 i 27/94).

Član 72

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".